

munka a célja. A nuncius áttértek miatti aggodalmát enyhítendő, az írás hangsúlyozta, hogy a zsidóknak a korábbi években történt tömeges áttérését főleg politikai és gazdasági okok magyarázzák.⁵⁵

A nunciust nem győzték meg a kormányzat homályos érvei. Június 5-i feljegyzésében rosszalotta a deportálásokat, s azt, hogy az az idősekre, betegekre és gyerekekre is kiterjed. Kissé csípősen csodálkozását fejezi ki, hogy a kormányzat a zsidó munkavégzőknek megadja azt a kegyet, hogy a családjukat is velük küldi, de semmilyen ilyesfajta lehetőségét nem ad az évekre Németországba küldött keresztény munkások ezreinek.⁵⁶

A nunciushoz a magyar keresztény egyházak által indított akciókkal párhuzamos akciója június végén nagyot lépett előre, miután a svájci sajtó leleplezéseket közölt a deportálásokról és a koncentrációs tábori rendszer borzalmairól. A világnak a borzalmak beszüntetése ügyében Horthyhoz folyamodó vezetői között volt XII. Pius pápa is.

A magyar zsidóság tragédiájával összefüggésben XII. Pius pápára a megszállás óta nagy nyomás nehezedett, hogy végre tegyen valamit. A Jewish Agency képviselőinek Roncalli érsek révén küldött kérelmeihez más forrásokból származó kérések is társultak. Március 24-én az Egyesült Államok Háborús Menekültügyi Hivatala (WRB) a washingtoni apostoli követ által sürgette a pápát, hogy használja fel befolyását a magyar zsidók megmentésére.⁵⁷ E testület május 26-án, a tömeges deportálások kezdete után újra kérést menesztett a pápához, most Harold Tittmannon, az Egyesült Államok külügyminisztériumának vatikáni képviselőjén keresztül:

Úgy hisszük, ... idő- és alkalmoszerű, hogy a magyar hatóságoknak és embereknek emlékeztetükbe idéztessenek a gyámolítatlan férfiak, nők és gyerekek üldözésének és tömeges legyilkolásának eltűrésével megsértett erkölcsi értékek és az elnézésből folyó lelki következmények. Evégből komolyan felvetjük, hogy ha Őszentsége helyesnek találná, fejtse ki ez irányú véleményét a magyar hatóságoknak és embereknek, személyesen a rádión keresztül és a magyarországi nuncius és papok révén, nemkülönben a Szentszék egyenesen e célból Magyarországra indított képviselője révén. Őszentsége, mint azt őszintén reméljük, lehetőséget lát majd arra, hogy emlékeztesse a magyar hatóságokat és embereket – akik közül számosan éreznek lelki hűséget a Szentszék iránt – ezeknek a cselekményeknek a lelki következményeire, és azokra az egyházi büntetésekre, amelyek az elkövetőket sújthatják.⁵⁸

A szabad világ zsidó vezetői is megkeresték a pápát. Május 22-én például Isaac Herzog és Ben-Zion Meir Uziel, Palesztina főrabijja fordultak hozzá a kairói apostoli követ közvetítésével, s azt kérték tőle, hogy vesse latba „nagy befolyását... a magyar zsidóknak a megsemmisítés ördögi teremtől való megmentésére”⁵⁹. Június végén Bernard Griffin, Westminster